

Rapport mensensmokkel 2010, 14 juni 2010

BELGIË (rang 1)

België is een land van herkomst, bestemming en doorvoer voor mannen, vrouwen en kinderen die onderworpen zijn aan mensenhandel, met name dwangarbeid en gedwongen prostitutie. De slachtoffers zijn afkomstig uit Oost-Europa, Afrika, Oost-Azië, Brazilië en India. Sommige slachtoffers worden via België naar andere Europese landen gesmokkeld, waar ze worden onderworpen aan dwangarbeid en gedwongen prostitutie. Mannelijke slachtoffers worden onderworpen aan dwangarbeid en uitbuiting in restaurants, bars, sweatshops, tuinbouwbedrijven, fruitteeltbedrijven, bouwondernemingen en winkels. In 2009 werden naar verluidt zeven Belgische vrouwen onderworpen aan gedwongen prostitutie in Luxemburg. Volgens een ECPAT-rapport uit 2009 zijn de meisjes en kinderen die in België aan gedwongen prostitutie worden onderworpen, voor het merendeel afkomstig uit Oost-Europa en Nigeria; in de grote steden van het land worden sommige buitenlandse jongens in de prostitutie uitgebuit. Lokale waarnemers melden ook dat de kinderen die in België worden verhandeld, voor een groot deel kwetsbare asielzoekers en ongebeide vluchtelingen zijn. Volgens de Belgische immigratiedienst stelde de overheid tussen januari en juni 2009 van acht kinderen vast dat ze waren verhandeld. De onderwerping van buitenlandse werknemers aan onvrijwillige huishoudelijke slavernij in België gaat door. In sommige gevallen zijn daarbij leden betrokken van de internationale diplomatieke gemeenschap in België.

De Belgische regering voldoet volledig aan de minimumeisen voor de uitbanning van de mensenhandel. De regering heeft aangetoond dat ze daders van mensenhandel krachtdadig onderzocht, vervolgd en veroordeeld heeft. In 2009 is de regering doorgeshaan met het financieren van ngo's om uitgebreide bescherming en hulp te bieden aan slachtoffers die onderworpen zijn aan gedwongen prostitutie en dwangarbeid. Aanbevelingen voor België: de verzameling en rapportage van uitgebreide gegevens over de handhaving van de wet tegen de mensenhandel verbeteren, waaronder de uitsplitsing van gegevens naar smokkel, economische en seksuele uitbuiting, en mensenhandelsmisdrijven om aan te tonen dat daders van dwangarbeid en gedwongen prostitutie krachtdadig vervolgd en gestraft worden; de verzameling van statistieken over slachtofferhulp verbeteren om aan te tonen dat slachtoffers proactief geïdentificeerd worden en toegang tot dienstverlening krijgen.

Gerechtelijke vervolging

België verbiedt alle vormen van mensenhandel via een amendement uit 2005 op de wet van 13 april 1995 houdende bepalingen tot bestrijding van de mensenhandel. De volgens de geamendeerde wet opgelegde maximumstraf voor alle vormen van mensenhandel (dertig jaar gevangenisstraf) is voldoende streng en evenredig met straffen die voor andere ernstige misdrijven, zoals verkrachting, worden opgelegd. De regering meldt 387 verdachten van mensenhandel te hebben vervolgd in 2009 en 151 daders van mensenhandel te hebben veroordeeld in 2008; de vonnissen voor 146 veroordeelde mensenhandelaren varieerden van minder dan één jaar tot tien jaar gevangenisstraf. Volgens een UNODC-rapport uit 2009 heeft de Belgische regering gegevens over de handhaving van de wet tegen de mensenhandel samengevoegd in één database, die smokkel- en mensenhandelsmisdrijven op één hoop gooit; de regering meldt echter dat alle 151 veroordeelde personen in 2008 zijn veroordeeld voor misdrijven die specifiek verband houden met mensenhandel. De regering heeft deze gegevens niet uitgesplitst om aan te tonen hoeveel personen voor vrouwenhandel en hoeveel voor dwangarbeid zijn veroordeeld. Wanneer een werkgever zich niet houdt aan de lonen, uren en arbeidsomstandigheden volgens het heersende arbeidsrecht en de geldende cao, is op grond

van de Belgische wet tegen de mensenhandel bovendien sprake van 'uitbuiting'. In een EU-rapport ter evaluatie van het Verdrag van Schengen dat in december 2009 is uitgebracht, staat dat aanklagers van mensenhandel in België moeilijk een onderscheid zeggen te kunnen maken tussen seksuele uitbuiting op zich en seksuele uitbuiting in verband met mensenhandel; dit rapport vermeldt ook dat aanklagers moeite hebben om slachtoffers van mensenhandel wegens economische uitbuiting en wegens illegale tewerkstelling van elkaar te onderscheiden. Deze evaluatie meldt verder dat de regering ondanks toereikende wetgeving een betrekkelijk klein aantal daders heeft veroordeeld wegens seksuele en economische uitbuiting zonder wederzijds goedvinden. Het rapport prijst de regering echter voor haar multidisciplinaire aanpak van gevallen van mensenhandel, die als een *best practice* in Europa wordt benadrukt.

De regering heeft eerder gemeld dat acht leden van de koninklijke familie van Abu Dhabi (Verenigde Arabische Emiraten) in 2008 wegens mensenhandel zijn aangeklaagd omdat ze tijdens hun verblijf in een Brussels hotel zeventien meisjes aan dwangarbeid hadden onderworpen. De regering heeft naar verluidt nog geen proces voor deze zaak gepland, hoewel dat begin 2010 had moeten plaatsvinden. De betrokken sjeika en zeven andere familieleden zijn niet naar België teruggekeerd. De regering meldt dat ze in 2009 twee medewerkers van het Belgische consulaat in Bulgarije heeft vervolgd omdat ze valse visa hadden verstrekt aan mensenhandelaren die onder het mom van reisbureaus werkten. De regering heeft een medewerker van het ministerie van Justitie en een medewerker van de staatsveiligheidsdienst gevangengezet die in januari 2009 waren gearresteerd op verdenking van hulp aan een bende die zeventien Thaise vrouwen had onderworpen aan gedwongen prostitutie in massagesalons.

Bescherming

De regering heeft haar inspanningen voortgezet om slachtoffers van mensenhandel te beschermen, maar meldt wel een daling van het aantal slachtoffers van mensenhandel dat in 2009 geïdentificeerd en voor bescherming voorgedragen is. De regering is doorgegaan met het financieren van drie ngo's om onderdak en uitgebreide hulp te verlenen aan slachtoffers van mensenhandel. In de rapportageperiode hebben deze drie ngo's 465 mogelijke slachtoffers van mensenhandel geholpen; 158 daarvan waren nieuwe gevallen, een aanzienlijke daling ten opzichte van de in totaal 495 gevallen die in 2008 geïdentificeerd en voorgedragen waren. De regering meldt dat 103 slachtoffers van seksuele en economische uitbuiting in 2009 een aanvraag voor een tijdelijke verblijfsvergunning in België hebben ingediend, maar zegt niet hoeveel verblijfsvergunningen officieel zijn verleend. De regering heeft naar verluidt proactieve procedures gebruikt om slachtoffers van mensenhandel te identificeren op basis van een omzendbrief uit 2008 inzake de coördinatie en hulp aan slachtoffers van mensenhandel; in een EU-evaluatie van het Verdrag van Schengen uit december 2009 worden de richtlijnen voor slachtofferidentificatie als *best practice* genoemd. Het Belgisch recht staat toe dat slachtoffers die aan het onderzoek naar en de gerechtelijke vervolging van mensenhandelaren hebben meegewerkt, een langere tijdelijke verblijfsstatus of een vaste verblijfsstatus krijgen. Naar het oordeel van de rechter kan de verblijfsstatus worden toegekend voordat een onderzoek is afgerond; de verblijfsstatus kan zelfs zonder succesvolle gerechtelijke vervolging worden toegekend. Kinderen die het slachtoffer waren van mensenhandel, hebben naar verluidt drie maanden de tijd gekregen om te beslissen of ze tegen de daders zouden getuigen. Volgens een rapport van End Child Prostitution in Asian Tourism (ECPAT) erkennen Belgische ambtenaren iemand alleen officieel als slachtoffer van mensenhandel als die persoon alle contacten heeft verbroken met de daders, instemt met counseling in een gespecialiseerd opvangcentrum en officieel een klacht tegen de

mensenhandelaren indient. Het rapport vermeldt dat deze voorwaarden voor slachtofferhulp zo hoog zijn dat kinderslachtoffers er niet aan kunnen voldoen. Als een kind niet in aanmerking kwam voor de slachtofferstatus, kan het volgens de regering nog steeds in aanmerking zijn gekomen voor bescherming op grond van de overheidsregels voor ongebegeide minderjarigen. Slachtoffers die in de rechtbank als getuigen namens de aanklager optraden, hadden het recht om legale arbeid te zoeken tijdens het desbetreffende proces. In een rapport dat in december 2009 door de regering is uitgebracht, staat dat documentloze slachtoffers van economische uitbuiting vaak aarzelen om met wetshandhavers samen te werken uit angst voor deportatie. Het rapport vermeldt ook dat slachtoffers van economische uitbuiting nu en dan in centra voor afgewezen asielzoekers belanden voordat ze naar opvanghuizen worden gestuurd. Geïdentificeerde slachtoffers werden niet ten onrechte gevangengezet, beboet of bestraft voor onrechtmatige daden die ze hadden begaan als rechtstreeks gevolg van het feit dat ze waren verhandeld. De IOM meldt dat ze in 2009 vijf slachtoffers van mensenhandel – drie volwassenen en twee ongebegeide minderjarigen – heeft gerepatriëerd.

Preventie

De Belgische regering heeft in 2009 verdere vooruitgang geboekt om mensenhandel te voorkomen. De regering is in 2009 doorgeshaan met het financieren van haar lopende preventieprogramma 'Stop Kinderprostitutie'. Ze meldt dat Belgische overheden een informatiecampagne op touw hebben gezet om meer Braziliaanse slachtoffers van dwangarbeid te identificeren en beschermen. In 2009 heeft de regering een folder in 27 talen uitgegeven voor mogelijke slachtoffers van mensenhandel; deze folder is verspreid door de politie en de opvanghuizen en lag op luchthavens en treinstations. In samenwerking met een ngo heeft de regering in april 2009 een colloquium in de Belgische Senaat gehouden om meer parlementaire belangstelling te wekken voor kwesties rond mensenhandel. Naar verluidt hebben Brussel, Antwerpen en Luik maatregelen genomen om de vraag naar seksuele handelingen tegen betaling te verminderen in de rapportageperiode. In september 2008 heeft het stadsbestuur van Luik, naar het voorbeeld van Brussel en Antwerpen, 51 bordelen gesloten, waardoor de prostitutie tot een paar geregistreerde bars is beperkt. Het Belgisch recht maakt het mogelijk om Belgische staatsburgers te vervolgen voor misdrijven van kindermisbruik die in het buitenland zijn gepleegd. De Belgische overheden hebben vastgesteld dat kinderseksuisme een ernstig probleem is onder Belgische staatsburgers, maar hebben geen vervolging van dergelijke activiteiten gemeld. De regering heeft speciale training tegen mensenhandel gegeven aan Belgische militairen voordat deze werden ingezet voor internationale vredesoperaties.